CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL JULIANE KOKOTT

prezentate la 17 iulie 2008 [1]

I — Introducere

1. Dreptul comunitar reglementează valorile limită pentru emisiile de pulberi în suspensie ale vehiculelor cu motor diesel. Țările de Jos intenționează însă să autorizeze numai vehiculele care respectă valori limită mai stricte. Această măsură urmează să contribuie la diminuarea cantității de pulberi în suspensie din aerul ambiant, deoarece în multe părți ale țării valorile limită stabilite de dreptul comunitar pentru concentrația de pulberi în suspensie din aerul ambiant sunt depășite.

2. Prin urmare, Regatul Țărilor de Jos a solicitat Comisiei, potrivit articolului 95 alineatul (5) CE, o derogare de la normele privind valorile limită pentru emisiile de pulberi în suspensie. Comisia a respins însă această cerere prin decizia [2] în litigiu. Tribunalul a respins acțiunea Regatului Țărilor de Jos formulată împotriva deciziei Comisiei [3].

3. Prin prezentul recurs, Regatul Țărilor de Jos reproșează Comisiei neluarea în considerare a unui raport depus la timp, care cuprinde date noi cu privire la poluarea aerului în Țările de Jos. Potrivit recurentului, prin respingerea acestui argument, Tribunalul nu a luat în considerare obligațiile de diligență și de motivare care incumbă Comisiei. În plus, analiza Tribunalului cu privire la existența în Țările de Jos a unei probleme specifice în sensul articolului 95 alineatul (5) CE este afectată de o eroare de drept.

II — Cadrul juridic

4. Tribunalul a expus cadrul juridic la punctele 1-9 din hotărâre, după cum urmează:

1 — Limba originală: germana.

2 — Decizia 2006/372/CE din 3 mai 2006 cu privire la un proiect de dispoziții de drept intern notificat de Regatul Țărilor de Jos în temeiul articolului 95 alineatul (5) CE, care prevede limitele pentru emisiile de pulberi în suspensie provenind de la autovehiculele cu motor diesel (JO L 142, p. 16).

3 — Hotărârea Tribunalului din 27 iunie 2007, Țările de Jos/Comisia (T-182/06, Rep., p. II-1983).

„1 Articolul 95 CE prevede la alineatele (4)-(6):

«(4) În cazul în care, după adoptarea de către Consiliu sau Comisie a unei măsuri de armonizare, un stat membru consideră necesară menținerea dispozițiilor de drept intern justificate de cerințele importante prevăzute la articolul 30 sau referitoare la protecția mediului ambiant ori a mediului de lucru, acesta adresează Comisiei o notificare, indicând motivele menținerii acestor dispoziții.

(5) De asemenea, fără a aduce atingere alineatului (4), în cazul în care, după adoptarea de către Consiliu sau Comisie a unei măsuri de armonizare, un stat membru consideră necesară introducerea unor dispoziții de drept intern întemeiate pe dovezi științifice noi referitoare la protecția mediului ambiant ori a mediului de lucru, din cauza unei probleme specifice a statului membru respectiv, apărute după adoptarea măsurii de armonizare, acesta adresează Comisiei o notificare privind măsurile avute în vedere și motivele adoptării acestora.

(6) În termen de șase luni de la notificările prevăzute la alineatele (4) și (5), Comisia aprobă sau respinge dispozițiile respective de drept intern, după ce a verificat dacă acestea constituie sau nu un mijloc de discriminare arbitrară sau o restricție disimulată în comerțul dintre statele membre și dacă acestea constituie sau nu un obstacol în funcționarea pieței interne.

În lipsa unei decizii a Comisiei adoptate în acest termen, dispozițiile de drept intern prevăzute la alineatele (4) și (5) se consideră aprobate.

În cazul în care complexitatea problemei justifică acest lucru și dacă nu există niciun pericol pentru sănătatea umană, Comisia poate notifica statului membru în cauză că termenul prevăzut de prezentul alineat poate fi prorogat cu un nou termen de până la șase luni.»

2 Directiva 96/62/CE a Consiliului din 27 septembrie 1996 privind evaluarea și gestionarea calității aerului înconjurător (JO L 296, p. 55, Ediție specială, 15/vol. 3, p. 198) prevede la articolul 7 alineatul (3) că statele membre elaborează planuri de acțiune care să indice măsurile ce urmează să fie luate pe termen scurt acolo unde există un risc de depășire a valorilor limită și/sau a pragurilor de alertă pentru nivelurile de poluare a aerului înconjurător, în scopul reducerii acestui risc și pentru

limitarea duratei sale de producere. În funcție de caz, aceste planuri pot asigura măsuri de control și, unde este necesar, măsuri de suspendare a activităților, inclusiv a traficului rutier care contribuie la depășirea valorilor limită.

3 Conform articolului 11 punctul 1 litera (a) din Directiva 96/62, statele membre informează Comisia despre apariția nivelurilor de poluare care depășesc valoarea limită plus marja de toleranță în termen de nouă luni de la sfârșitul fiecărui an.

4 Directiva 98/69/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 1998 privind măsurile care urmează a fi adoptate împotriva poluării aerului cu emisii poluante provenind de la autovehicule, precum și modificarea Directivei 70/220/CEE a Consiliului din 20 martie 1970 (JO L 350, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 25, p. 239) a intrat în vigoare la 28 decembrie 1998, data publicării sale în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene*.

5 Acest text supune unei valori limită a concentrației masei de pulberi în suspensie (PM) de 25 mg/km autovehiculele cu motor diesel aparținând, pe de o parte, categoriei M (automobile proprietate personală), definite în anexa II secțiunea A la Directiva 70/156/CEE a Consiliului din 6 februarie 1970 privind apropierea legislațiilor statelor membre referitoare la omologarea de tip a autovehiculelor și a remorcilor acestora (JO L 42, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 1, p. 41) – cu excepția autovehiculelor a căror masă maximă depășește 2 500 kg – și, pe de altă parte, autovehiculele cu motor diesel aparținând categoriei N1, clasa I (autovehicule utilitare cu o masă maximă autorizată de 1 305 kg).

6 Conform articolului 2 alineatul (1) din Directiva 98/69:

«[…] din motive legate de poluarea atmosferică cu emisii ale autovehiculelor, statele membre:

— nu pot să refuze acordarea omologării CE de tip conform articolului 4 alineatul (1) din Directiva 70/156/CEE;

— nu pot să refuze omologarea națională de tip;

— nu pot să interzică înmatricularea, vânzarea sau introducerea în circulație a autovehiculelor conform articolului 7 din Directiva 70/156/CEE,

dacă aceste autovehicule satisfac cerințele Directivei 70/220/CEE, astfel cum a fost modificată prin prezenta directivă.»

7 Directiva 1999/30/CE a Consiliului din 22 aprilie 1999 privind valorile limită pentru dioxidul de sulf, dioxidul de azot și oxizii de azot, pulberile în suspensie și plumbul din aerul înconjurător (JO L 163, p. 41, Ediție specială, 15/vol. 5, p. 46), coroborată cu Directiva 96/62, prevede valori limită aplicabile în special concentrațiilor de pulberi în suspensie «PM_{10}» din aerul înconjurător obligatorii din punct de vedere juridic de la 1 ianuarie 2005.

8 În scopul aplicării Directivei 1999/30, pulberile în suspensie PM_{10} sunt definite după cum urmează:

«11. „PM_{10}” înseamnă pulberi în suspensie care trec printr-un orificiu de selectare după dimensiuni cu mărime selectiv, cu un randament de separare de 50 % pentru un diametru aerodinamic de 10 μm».

9 La articolul 5, Directiva 1999/30 prevede că statele membre trebuie să ia măsurile necesare pentru a se asigura că concentrațiile acestor pulberi în suspensie din aerul înconjurător nu depășesc valorile limită prevăzute în secțiunea I din anexa III.»”

5. Între timp a fost adoptat Regulamentul (CE) nr. 715/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 iunie 2007 privind omologarea de tip a autovehiculelor în ceea ce privește emisiile provenind de la vehiculele ușoare pentru pasageri și de la vehiculele ușoare comerciale (Euro 5 și Euro 6) și privind accesul la informațiile referitoare la repararea și la întreținerea vehiculelor [4]. Norma de emisie Euro 5 prevede o reducere a valorii limită a concentrației masei de pulberi în suspensie (PM) de 5 mg/km. În principiu, noile tipuri de vehicule ușoare pentru pasageri și noile vehicule ușoare comerciale, cu motor diesel, trebuie să fie echipate, prin urmare, începând din septembrie 2009, cu filtre pentru pulberi în suspensie, iar pentru vehiculele noi cărora li s-a acordat deja omologarea de tip, această normă este aplicabilă din ianuarie 2011.

6. În plus, la 21 mai 2008 a fost adoptată Directiva 2008/50/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008 privind calitatea aerului înconjurător și un aer mai curat pentru Europa [5]. Directiva înlocuiește în special Directiva 96/62 și Directiva 1999/30. Articolul 22 alineatele (1) și (2) din noua directivă exonerează temporar statele

4 — JO L 171, p. 1.
5 — JO L 152, p. 1.

membre, în anumite condiții, de obligația de a respecta valorile limită. Pentru PM_{10}, această exonerare este valabilă pentru o perioadă de trei ani de la intrarea în vigoare, și anume până în anul 2011.

tuturor vehiculelor cu motor diesel care sunt înmatriculate pentru prima dată după 31 decembrie 2006. Aceasta ar implica necesitatea ca aceste vehicule să fie echipate cu un filtru pentru pulberi în suspensie."

III — Procedura administrativă

8. Continuarea procedurii este prezentată la punctele 21-26 din hotărârea atacată:

7. Regatul Țărilor de Jos a solicitat Comisiei, la 2 noiembrie 2005, autorizarea, pentru emisiile de pulberi în suspensie ale anumitor vehicule cu motor diesel, a unor norme mai stricte decât cele prevăzute de dreptul comunitar. Comisia expune măsurile prezentate pentru autorizare, la punctul 6 din Decizia 2006/372/CE, după cum urmează:

„21 Prin scrisoarea din 23 noiembrie 2005, Comisia a confirmat primirea notificării guvernului olandez și l-a informat pe acesta că termenul de șase luni care îi este acordat prin articolul 95 alineatul (6) CE pentru a se pronunța asupra cererilor de derogare a început să curgă la 5 noiembrie 2005, ziua următoare primirii notificării.

„Regatul Țărilor de Jos a notificat Comisiei un proiect de decret care stabilește o valoare limită obligatorie de 5 mg/km pentru emisiile de pulberi în suspensie în ceea ce privește vehiculele comerciale cu o masă maximă autorizată de 1305 kg (vehicule din clasa N1 grupa I) și pentru vehiculele pentru pasageri (vehicule din clasa M1) în sensul definițiilor din articolul 1.1 (h) și 1.1 (at) din *Voertuigreglement*. Această valoare limită s-ar aplica

22 Raportul de evaluare a calității aerului în Țările de Jos pentru anul 2004, stabilit în temeiul Directivei 96/62, a fost comunicat Comisiei la 8 februarie 2006 și a fost înregistrat de aceasta la 10 februarie 2006.

23 Prin scrisoarea din 10 martie 2006, autoritățile olandeze au informat Comisia în legătură cu existența unui raport întocmit în martie 2006 de către Milieu- en Natuurplanbureau [Agenția Olandeză pentru Evaluarea Mediului, (…)], denumit «Nieuwe inzichten in de omvang van de fijnstofproblematiek» («Noi indicații asupra întinderii problematicii pulberilor în suspensie»).

24 În scopul aprecierii temeiniciei argumentelor propuse de autoritățile olandeze, Comisia a solicitat avizul științific și tehnic al unui consorțiu de consultanți coordonat de către Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuur-wetenschappelijk onderzoek [Organizația Olandeză pentru Cercetare Științifică Aplicată, (…)].

25 Acest organism a prezentat Comisiei raportul său la 27 martie 2006.

26 Prin Decizia 2006/372/CE […], Comisia a respins proiectul de decret notificat, întrucât «Regatul Țărilor de Jos nu a demonstrat existența unei probleme specifice în privința Directivei 98/69» și «măsura notificată nu [era] proporțională cu obiectivele urmărite».”

IV — Procedura în primă instanță și concluziile părților

9. La 12 iulie 2006, Regatul Țărilor de Jos a introdus o acțiune la Tribunalul de Primă Instanță împotriva Deciziei 2006/372, în litigiu.

10. Guvernul olandez a expus, potrivit punctului 33 din hotărârea atacată, că decizia se opune regulilor de fond din articolul 95 CE și obligației de motivare prevăzute la articolul 253 CE, *în primul rând* în măsura în care aceasta nu recunoaște existența unei probleme specifice în Țările de Jos, apărută după adoptarea Directivei 98/69, și aceasta fără să fi examinat datele pertinente transmise de către statul membru respectiv, și *în al doilea rând* în măsura în care aceasta consideră proiectul de decret notificat ca nefiind proporțional cu obiectivele urmărite de Regatul Țărilor de Jos.

11. Prin hotărârea din 27 iunie 2007, Tribunalul s-a pronunțat asupra acțiunii în urma unei proceduri accelerate. În cursul acestei proceduri, Tribunalul a analizat numai primul motiv al acțiunii, și anume luarea în considerare a datelor transmise de Regatul Țărilor de

Jos, precum și dovada existenței unei probleme specifice în acest stat membru. Tribunalul a respins argumentele guvernului olandez în privința ambelor puncte.

12. Împotriva acestei hotărâri, Regatul Țărilor de Jos a introdus prezentul recurs. Guvernul olandez contestă ambele aspecte ale analizei efectuate în primă instanță și solicită Curții:

— anularea hotărârii atacate, retrimiterea cauzei la Tribunal spre judecare în privința celorlalte capete de cerere și

— obligarea celeilalte părți la plata cheltuielilor de judecată.

13. Comisia solicită Curții:

— declararea recursului ca inadmisibil sau, în subsidiar, respingerea acestuia și

— obligarea recurentei la plata cheltuielilor de judecată.

14. Părțile au depus fiecare câte un memoriu. Nu a avut loc o ședință.

V — Apreciere juridică

15. Regatul Țărilor de Jos și Comisia sunt în dezacord cu privire la problema dacă stabilirea în Țările de Jos a unor valori limită mai stricte decât cele prevăzute prin Directiva 98/69 pentru emisiile de pulberi în suspensie ale autovehiculelor este compatibilă cu dreptul comunitar.

16. Regatul Țărilor de Jos poate introduce o reglementare națională care derogă de la Directiva 98/69 numai după ce Comisia a acordat o autorizație în acest sens. Aceasta rezultă din articolul 95 alineatele (5) și (6) CE, întrucât reglementarea olandeză ar deroga *a posteriori* de la un act juridic care s-a întemeiat pe articolul 100a din Tratatul CE (devenit după modificare articolul 95 CE).

17. Potrivit articolului 95 alineatul (5) CE, statul membru respectiv trebuie să notifice

Comisiei motivele adoptării dispozițiilor de drept intern în litigiu. [6] Acestuia îi revine, așadar, obligația de a face dovada acestor motive [7].

18. În primul rând, statul membru trebuie să arate că introducerea unor dispoziții de drept intern derogatorii de la o măsură de armonizare este întemeiată pe dovezi științifice noi referitoare la protecția mediului ambiant ori a mediului de lucru. În plus, acesta trebuie să demonstreze că introducerea respectivelor dispoziții de drept intern a fost urmarea unei probleme specifice statului membru respectiv, apărută după adoptarea măsurii de armonizare [8].

19. Dacă a fost adusă această dovadă, Comisia verifică, potrivit articolului 95 alineatul (6) CE, dacă măsurile de drept intern prevăzute constituie sau nu un mijloc de discriminare arbitrară sau o restricție disimulată în comerțul dintre statele membre și dacă acestea constituie sau nu un obstacol în funcționarea pieței interne.

6 — Hotărârea din 21 ianuarie 2003, Germania/Comisia (C-512/99, Rec., p. I-845, punctul 80 și următoarele).

7 — A se vedea, cu privire la articolul 95 alineatul (4) CE, Hotărârea din 20 martie 2003, Danemarca/Comisia (C-3/00, Rec., p. I-2643, punctul 84).

8 — Hotărârea Germania/Comisia (citată la nota de subsol 6, punctul 80) și Hotărârea din 13 septembrie 2007, Land Oberösterreich/Comisia (C-439/05 P și C-454/05 P, Rep., p. I-7141, punctul 57).

20. Prezenta procedură de recurs privește exclusiv aplicarea articolului 95 alineatul (5) CE. În această privință, Comisia a constatat într-adevăr că Regatul Țărilor de Jos a prezentat dovezi științifice noi, [9] dar că nu există în Țările de Jos o problemă specifică. Tribunalul a respins obiecțiile invocate de Regatul Țărilor de Jos și a confirmat această constatare.

21. Prin prezentul recurs, guvernul olandez reproșează Tribunalului, pe de o parte, faptul de a fi considerat în mod eronat că raportul pe care l-a prezentat a fost luat în considerare de către Comisie (punctul A de mai jos), iar, pe de altă parte, contestă aprecierea Tribunalului, care a considerat ca fiind suficientă analiza Comisiei privind existența unei probleme specifice în Țările de Jos (punctul B de mai jos).

22. Întrucât ambele motive de recurs invocă erori de drept din motivarea hotărârii atacate, vom analiza în continuare dacă dispozitivul hotărârii poate fi considerat corect din alte motive de drept (punctul C). În acest caz, recursul ar trebui de asemenea să fie respins. [10]

9 — A se vedea punctele 25-32 din decizia în litigiu.

10 — Hotărârea din 9 iunie 1992, Lestelle/Comisia (C-30/91 P, Rec., p. I-3755, punctul 28), Hotărârea din 13 iulie 2000, Salzgitter/Comisia (C-210/98 P, Rec., p. I-5843, punctul 58), și Hotărârea din 21 septembrie 2006, JCB Service/Comisia (C-167/04 P, Rec., p. I-8935, punctul 186).

A — *Cu privire la primul motiv de recurs – modul de apreciere a unui raport al Regatului Țărilor de Jos*

23. Acest motiv de recurs se întemeiază pe faptul că, în decizia în litigiu, Comisia a afirmat, contrar realității, că raportul referitor la calitatea aerului în Țările de Jos în anul 2004 nu era încă disponibil.

1. Cu privire la diferitele rapoarte

24. Potrivit articolului 11 punctul 1 litera (a) punctul (i) din Directiva 96/62, statele membre trebuie să prezinte Comisiei în fiecare an un raport referitor la calitatea aerului, care indică zonele și aglomerările în care nivelurile unuia sau mai multor poluanți depășesc valoarea limită plus marja de toleranță.

25. La punctul 41 din decizia în litigiu, Comisia a constatat că Regatul Țărilor de Jos nu comunicase încă date pentru 2004. Este însă cert, în orice caz, că această constatare este eronată. Tribunalul constată la punctul 22 din hotărârea atacată că raportul respectiv a fost primit de Comisie la 8 februarie 2006 și a fost înregistrat de aceasta la 10 februarie. Or, decizia în litigiu a fost adoptată abia trei luni mai târziu.

26. Trebuie să se distingă între acest raport referitor la calitatea aerului pentru anul 2004 și, în special, alte două rapoarte.

27. Pe de o parte, Regatul Țărilor de Jos a depus, în martie 2006, un raport al Agenției Olandeze pentru Evaluarea Mediului [11], cunoscut sub denumirea de raportul MNP. La punctul 41 din decizia în litigiu, Comisia constată, pe baza acestui raport, că nivelul concentrațiilor de pulberi în suspensie este mai mic cu aproximativ 10-15 % decât s-a presupus inițial. De asemenea, potrivit acestui raport, numărul zonelor în care sunt depășite valorile limită s-ar reduce la jumătate în 2010 față de 2005 și în 2015 față de 2010.

28. Pe de altă parte, Comisia a însărcinat un consorțiu de consultanți sub coordonarea Organizației Olandeze pentru Cercetare Științifică Aplicată [12] să examineze cererea

11 — Milieu- en Natuurplanbureau, MNP.
12 — Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuur-wetenschappelijk onderzoek, TNO.

Țărilor de Jos. Rezultatele acestei examinări au fost consemnate într-un raport din 27 martie 2006, cunoscut sub denumirea de raportul TNO. La adoptarea deciziei în litigiu, Comisia s-a întemeiat, în esență, pe acest din urmă raport.

29. Raportul TNO arată că cel puțin experților Comisiei le erau cunoscute datele mai noi referitoare la calitatea aerului în Țările de Jos în 2004. Prin urmare, Tribunalul citează acest raport la punctul 44 din hotărârea atacată, după cum urmează:

„Datele preliminare comunicate de către Regatul Țărilor de Jos cu privire la depășirile din 2004 creează o imagine diferită de cea din 2003. În toate zonele se constată o depășire pentru PM_{10} a cel puțin uneia dintre valorile limită plus marja de toleranță."

2. Aprecierea juridică a motivului de recurs

30. Prin acest motiv, guvernul olandez reproșează Tribunalului săvârșirea unei erori de drept în aprecierea obligației de diligență și a obligației de motivare care revine Comisiei.

Cu privire la admisibilitate

31. Comisia consideră că acest motiv este inadmisibil. În opinia Comisiei, în primul rând, Regatul Țărilor de Jos a pierdut dreptul de a formula critici cu privire la raportul pentru anul 2004, întrucât a depus acest raport cu mare întârziere. În plus, prin acest motiv, Regatul Țărilor de Jos pune în discuție numai constatări de fapt ale Tribunalului.

32. Prima obiecție a Comisiei împotriva admisibilității acestui motiv de recurs trebuie respinsă, întrucât – cel puțin în speță – este lipsită de orice temei. Problema dacă motivul prezentat cu întârziere de către un stat membru în procedura administrativă trebuie să fie luat în considerare de către Comisie este, în principiu, un aspect care privește temeinicia acțiunii.

33. Numai în împrejurări excepționale poate fi opusă interdicția abuzului de drept unei acțiuni sau anumitor motive ale acțiunii încă din momentul examinării admisibilității. Pentru aceasta însă, statul membru ar trebui să obțină încrederea legitimă a Comisiei în

sensul că statul respectiv nu ar mai depune alte informații sau că nu ar introduce în niciun caz acțiune, cel puțin cu privire la luarea în considerare a anumitor documente. Or, Comisia nu prezintă niciun element în sensul existenței unui astfel de caz excepțional, în special a unei încrederi legitime și nici nu este perceptibilă existența unui astfel de element.

34. În plus, această obiecție ar putea fi formulată cel mult împotriva admisibilității acțiunii în primă instanță, nu însă împotriva admisibilității recursului. Or, Comisia nu afirmă că Tribunalul ar fi declarat în mod eronat acțiunea Regatului Țărilor de Jos ca fiind admisibilă cu privire la acest aspect.

35. A doua obiecție a Comisiei împotriva admisibilității acestui motiv de recurs se sprijină în schimb pe o maximă recunoscută în domeniul recursului: potrivit articolului 225 CE și articolului 58 din Statutul Curții de Justiție, recursul este limitat la chestiuni de drept. Prin urmare, numai Tribunalul este competent pentru constatarea și aprecierea faptelor relevante, precum și pentru aprecierea dovezilor. Aprecierea faptelor și a mijloacelor de probă nu este, sub rezerva denaturării acestora, o chestiune de drept care s-ar supune, ca atare, controlului Curții în cadrul unui recurs [13].

36. Contrar opiniei Comisiei, critica guvernului olandez nu privește însă constatări de fapt ale Tribunalului. Acestea nu sunt contestate. Problema care se ridică este, mai degrabă, dacă pe baza acestor fapte Tribunalul a concluzionat în mod corect că nici obligația de diligență, nici obligația de motivare nu au fost încălcate de Comisie. Or, aceasta este o chestiune de drept. Prin urmare, și această obiecție a Comisiei trebuie respinsă.

13 — Hotărârea din 11 februarie 1999, Antillean Rice Mills și alții/Comisia (C-390/95 P, Rec., p. I-769, punctul 29), Hotărârea din 15 iunie 2000, Dorsch Consult/Consiliul (C-237/98 P, Rec., p. I-4549, punctul 35 și următoarele), Hotărârea din 7 ianuarie 2004, Aalborg Portland și alții/Comisia, (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P și C-219/00 P, Rec., p. I-123, punctul 49), și Hotărârea din 1 iunie 2006, P&O European Ferries (Vizcaya)/Comisia și Diputación Foral de Vizcaya/Comisia (C-442/03 P și C-471/03 P, Rec., p. I-4845, punctul 60).

37. În consecință, primul motiv de recurs este admisibil.

Cu privire la temeinicie

38. Obligația de diligență și obligația de motivare ale Comisiei trebuie analizate din punctul de vedere al competențelor pe care aceasta le-a exercitat în cauza de față. Având în vedere evaluările tehnice complexe pe care Comisia trebuie să le efectueze în cadrul articolului 95 alineatele (5) și (6) CE, este necesar să i se recunoască acesteia o largă putere de apreciere [14].

39. Dacă însă controlul jurisdicțional este restrâns din cauza puterii largi de apreciere a Comisiei, respectarea garanțiilor prevăzute de dreptul comunitar pentru procedura administrativă dobândește o importanță fundamentală. Printre aceste garanții se află în special obligația instituției competente de a examina, atent și imparțial, toate aspectele relevante ale speței și de a-și motiva deciziile în suficientă măsură [15]. Controlul instanței comunitare se extinde prin urmare și la aspectul dacă elementele de probă luate în considerare în decizie reprezintă totalitatea datelor relevante care trebuiau luate în considerare la aprecierea unei situații complexe și dacă datele respective sunt de natură să susțină concluziile la care s-a ajuns pe baza acestora [16].

40. Prin urmare, trebuie analizat, în primul rând, dacă raportul pentru anul 2004 cuprinde date relevante. În această privință, raportul TNO constată că noile date prezintă o imagine *diferită* în raport cu vechile date. Or, o modificare a datelor este în mod necesar importantă pentru aprecierea situației Țărilor de Jos. În consecință, aceste date mai noi erau relevante.

41. Momentul la care aceste date au fost comunicate ridică totuși problema dacă, la luarea deciziei cu privire la cererea Țărilor de Jos, Comisia putea renunța să ia în considerare aceste date.

14 — A se vedea în acest sens Hotărârea din 18 iulie 2007, Industrias Químicas del Vallés/Comisia (C-326/05 P, Rep., p. I-6557, punctul 75), și Hotărârea din 2 aprilie 1998, Norbrook Laboratories (C-127/95, Rec., p. I-1531, punctul 90).

15 — Hotărârea din 21 noiembrie 1991, Technische Universität München, (C-269/90, Rec., p. I-5469, punctul 14), și Hotărârea din 7 mai 1992, Pesquerias De Bermeo și Naviera Laida/Comisia (C-258/90 și C-259/90, Rec., p. I-2901, punctul 26); a se vedea de asemenea Hotărârea Tribunalului din 7 noiembrie 2007, Germania/Comisia (T-374/04, Rep., p. II-4431, punctul 81).

16 — Hotărârea din 15 februarie 2005, Comisia/Tetra Laval (C-12/03 P, Rec., p. I-987, punctul 39), Hotărârea Industrias Químicas del Vallés/Comisia (citată la nota de subsol 14, punctul 77) și Hotărârea din 22 noiembrie 2007, Spania/Lenzing (C-525/04 P, Rep., p. I-9947,punctul 57).

42. Potrivit articolului 11 punctul 1 litera (b) din Directiva 96/62, Regatul Țărilor de Jos ar fi trebuit să transmită Comisiei acest raport încă de la 1 octombrie 2005, respectiv cu o lună înainte de depunerea cererii sale potrivit articolului 95 alineatul (5) CE. Or, acesta l-a depus la cinci luni după expirarea termenului. Cu toate acestea, termenele Directivei 96/62 nu au nicio legătură cu procedura în temeiul articolului 95 alineatul (6). Prin urmare, încălcarea acestora este lipsită de relevanță pentru procedura de obținere a unei derogări.

43. Articolul 95 CE nu cuprinde nicio normă expresă cu privire la momentul în care trebuie depuse respectivele documente în susținerea unei cereri de derogare. Curtea presupune că, în principiu, statul membru își prezintă argumentele odată cu cererea [17], însă admite de asemenea o completare a documentelor depuse [18].

44. Luarea în considerare a informațiilor depuse ulterior este în plus în conformitate cu principiile fundamentale ale dreptului mediului și ale dreptului administrativ comunitar. Conform articolului 174 alineatul (3) prima liniuță CE, în elaborarea politicii sale în domeniul mediului, Comunitatea ține seama de datele științifice și tehnice disponibile [19]. În plus, luarea în considerare a datelor noi este fundamentul procedurii potrivit articolului 95 alineatele (5) și (6) CE [20]. Din punctul de vedere al dreptului procesual administrativ, legalitatea unui act juridic trebuie apreciată pe baza informațiilor disponibile la momentul adoptării sale [21].

45. Conform acestor cerințe, Comisia a luat în considerare în mod expres raportul MNP. Acest raport a fost transmis Comisiei încă și mai târziu decât raportul cu privire la calitatea aerului în Țările de Jos în anul 2004. Faptul că raportul MNP susține poziția Comisiei pune în același timp într-o lumină extrem de negativă modul în care a fost apreciat raportul pentru anul 2004.

17 — Hotărârea Danemarca/Comisia (citată la nota de subsol 7, punctul 48) și Hotărârea Land Oberösterreich/Comisia (citată la nota de subsol 8, punctul 38).

18 — Hotărârea Germania/Comisia (citată la nota de subsol 6, punctul 62).

19 — Hotărârea din 14 iulie 1998, Bettati (C-341/95, Rec., p. I-4355, punctul 49 și următoarele). A se vedea, cu privire la aplicarea față de statele membre, Hotărârea din 7 septembrie 2004, Waddenvereniging și Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02, Rec., p. I-7405, punctul 54), Hotărârea din 8 iunie 2006, WWF Italia și alții (C-60/05, Rec., p. I-5083, punctul 27), și Hotărârea din 13 decembrie 2007, Comisia/Irlanda (C-418/04, Rep., p. I-10947, punctul 63).

20 — Hotărârea Germania/Comisia (citată la nota de subsol 6, punctul 41) și Hotărârea Danemarca/Comisia (citată la nota de subsol 7, punctul 58).

21 — Hotărârea din 14 mai 1975, CNTA/Comisia (74/74, Rec., p. 533, punctele 29-32), Hotărârea din 7 februarie 1979, Franța/Comisia (15/76 și 16/76, Rec., p. 321, punctul 7), Hotărârea din 17 iulie 1997, SAM Schiffahrt și Stapf (C-248/95 și C-249/95, Rec., p. I-4475, punctul 46), și Hotărârea din 12 ianuarie 2006, Agrarproduktion Staebelow (C-504/04, Rec., p. I-679, punctul 38).

46. Cu toate acestea, în mod excepțional, neluarea în considerare a datelor prezentate tardiv ar putea fi justificată, într-un caz concret, în temeiul termenelor stricte ale procedurii potrivit articolului 95 alineatul (6) CE [22], de exemplu, atunci când o examinare în interiorul termenelor nu ar mai fi posibilă. În cazul în care Comisia ar refuza să ia în considerare informațiile prezentate tardiv, ar trebui totuși ca această decizie să poată face obiectul controlului jurisdicțional. În consecință, Comisia ar fi trebuit să motiveze de ce nu a luat în considerare raportul pentru anul 2004. Or, în speță, Comisia nu a procedat în acest sens.

47. Prin urmare, raportul cu privire la calitatea aerului în Țările de Jos în anul 2004 trebuia luat în considerare la adoptarea deciziei cu privire la cererea de derogare.

48. Din decizia în litigiu nu reiese însă că aceste date au fost luate în considerare. Dimpotrivă, Comisia a constatat la punctul 41 din decizie că raportul nu a fost depus.

49. În schimb, Tribunalul constată la punctele 43 și 44 din hotărârea atacată că experții Comisiei au luat în considerare aceste cifre în raportul TNO, iar Comisia s-a întemeiat pe acest raport. În plus, Tribunalul face trimitere la aprecierea cu privire la raportul MNP depus mai târziu. De aici, Tribunalul a concluzionat, la punctul 47, că nu i s-ar putea reproșa Comisiei că a omis să examineze datele recente pe care i le comunicase guvernul olandez anterior adoptării deciziei în litigiu.

50. Într-adevăr, din raportul TNO reiese că cifrele pentru anul 2004 trebuiau să îi fie cunoscute Comisiei și că aceste cifre au fost luate în considerare în cadrul procedurii, și anume în mod indirect, prin intermediul raportului TNO.

51. Nu este suficient totuși ca informațiile relevante să fie luate în considerare de către Comisie indiferent sub ce formă. Dimpotrivă, astfel de informații trebuie să fie luate în considerare în mod corespunzător [23].

52. Din decizia Comisiei nu reiese ce importanță acordă aceasta depășirii valorilor limită pe întreg teritoriul Țărilor de Jos. Raportul TNO la care se face trimitere cuprinde, într-adevăr, câteva explicații cu privire la această situație, însă acest raport nu permite să se stabilească dacă în Țările de Jos există o problemă specifică în acest sens.

22 — A se vedea Hotărârea Danemarca/Comisia (citată la nota de subsol 7, punctul 48) și Hotărârea Land Oberösterreich/Comisia (citată la nota de subsol 8, punctul 39).

23 — Hotărârea Danemarca/Comisia (citată la nota de subsol 7, punctul 114).

53. Numai Tribunalul abordează această problemă, la punctele 109 și 110 din hotărârea atacată. Acesta arată că, în 2004, alte patru state membre au depășit în toate zonele valorile limită și că în Țările de Jos calitatea aerului chiar s-a îmbunătățit, în cifre absolute, în raport cu anul anterior.

54. Totuși, aceste constatări ale Tribunalului nu pot remedia viciile deciziei în litigiu. Dimpotrivă, deja motivarea unui act juridic trebuie să exprime atât de clar și de neechivoc raționamentul instituției care îl adoptă, încât cei interesați să poată cunoaște justificarea măsurilor luate, iar instanța competentă să își poată exercita controlul [24]. Prin urmare, în procedura jurisdicțională, lipsa de motivare nu poate fi suplinită ulterior și cu atât mai puțin prin intermediul instanțelor comunitare.

55. În măsura în care Tribunalul însuși compară Regatul Țărilor de Jos cu alte state membre, acesta își depășește competențele și se substituie Comisiei [25]. Aceasta din urmă ar fi trebuit să efectueze ea însăși comparația în decizia în litigiu sau, cel puțin, să se bazeze pe un raport corespunzător. În consecință, considerațiile Tribunalului referitoare la comparația cu alte state membre sunt lipsite de relevanță.

56. Constatarea Tribunalului în sensul că raportul olandez pentru anul 2004 a fost luat în considerare de către Comisie este, în consecință, afectată de o eroare de drept, întrucât Comisia nu a luat în considerare acest raport în mod corespunzător. În ceea ce privește problema dacă această eroare de drept conduce sau contribuie la anularea hotărârii atacate, acest aspect poate fi apreciat în mod definitiv doar după analizarea celui de al doilea motiv de recurs.

B — *Cu privire la al doilea motiv de recurs – lipsa unei probleme specifice în Țările de Jos*

57. Al doilea motiv de recurs privește problema existenței unei probleme specifice în Țările de Jos. Țările de Jos contestă cele două argumentări dezvoltate în hotărârea pronunțată în primă instanță.

24 — Hotărârea din 9 iulie 1969, Italia/Comisia (1/69, Rec., p. 277, punctul 9), Hotărârea din 7 martie 2002, Italia/Comisia (C-310/99, Rec., p. I-2289, punctul 48), Hotărârea din 15 decembrie 2005, Italia/Comisia (C-66/02, Rec., p. I-10901, punctul 26), și Hotărârea din 22 iunie 2006, Belgia și Forum 187/Comisia (C-182/03 și C-217/03, Rec., p. I-5479, punctul 137).

25 — A se vedea Hotărârea Tribunalului Germania/Comisia (citată la nota de subsol 15, punctul 81).

58. Pe de o parte, Tribunalul a refuzat să ia în considerare cauzele speciale ale depășirii valorilor limită în Țările de Jos, întrucât Directiva 1999/30 nu menționează aceste cauze. În ceea ce privește aceste cauze, este vorba despre influența emisiilor transfrontaliere de pulberi în suspensie, densitatea demografică, traficul rutier și densitatea construcțiilor de locuințe de-a lungul străzilor.

59. Pe de altă parte, Tribunalul a recunoscut, într-adevăr, că problema nu trebuie să fie unică, practic însă a cerut totuși o diferență în raport cu *toate* celelalte state membre, ceea ce echivalează cu o problemă unică.

60. Hotărârea Tribunalului este redactată în așa fel încât cele două argumentări se juxtapun și, independent una de cealaltă, susțin decizia în litigiu. Prin urmare, Regatul Țărilor de Jos trebuie să se sprijine pe ambele aspecte ale acestui motiv de recurs pentru a ataca hotărârea în temeiul său.

1. Cu privire la criteriile Directivei 1999/30

61. La punctele 92 și 115 din hotărâre, Tribunalul refuză să ia în considerare emisiile transfrontaliere de pulberi în suspensie, densitatea demografică, intensitatea traficului rutier în numeroase zone din Țările de Jos și localizarea zonelor de locuințe de-a lungul infrastructurii rutiere. Potrivit Tribunalului, acestea nu sunt criterii ale Directivei 1999/30.

62. Având în vedere că Directiva 1999/30 stabilește numai valori limită, acest punct de vedere ar putea să conducă la concluzia că numai importanța depășirii valorilor limită poate fi un criteriu adecvat pentru stabilirea existenței unei probleme specifice. Tribunalul nu precizează însă motivul pentru care consideră că aceste cauze ale depășirii valorilor limită ar trebui să fie menționate în Directiva 1999/30.

63. Regatul Țărilor de Jos respinge acest punct de vedere al Tribunalului. Comisia nu contrazice recursul sub acest aspect, ci subliniază motivarea alternativă a hotărârii atacate prin existența unor diferențe insuficiente în raport cu alte state membre. În plus, Comisia face trimitere la articolul 8 alineatul (6) din Directiva 96/62. În temeiul acestei dispoziții, statele membre se consultă

reciproc în cazul în care valorile limită dintr-un stat membru au fost depășite ca urmare a emisiilor produse în alt stat membru. Or, Regatul Țărilor de Jos nu a inițiat astfel de consultări.

64. Directiva 96/62 este de o importanță decisivă în aprecierea argumentării Tribunalului cu privire la criteriile care nu sunt menționate în Directiva 1999/30. Într-adevăr, Directiva 1999/30 nu poate fi aplicată izolat, ci numai împreună cu Directiva 96/62. Astfel, adoptarea Directivei 1999/30 este prevăzută la articolul 4 din Directiva 96/62 și în anexa I la această directivă. În plus, măsurile pe care statele membre trebuie să le adopte în special în cazul depășirii valorilor limită cu privire la calitatea aerului, dar nu numai în acest caz, nu rezultă din Directiva 1999/30, ci din Directiva 96/62.

65. Niciuna dintre directive nu conține puncte de sprijin în sensul că acestea ar reglementa cauzele de poluare a aerului care ar fi adecvate pentru motivarea existenței unei probleme specifice. Acestea sunt, dimpotrivă, redactate în termeni relativ generali, pentru a putea ține seama de diferențele existente între statele membre. Prin urmare, directivele prevăd numai supravegherea calității aerului, obiectivul de atins, și anume valorile limită, și dezvoltarea de programe pentru atingerea acestui obiectiv, fără a solicita măsuri concrete pentru reducerea emisiilor. În plus, potrivit considerentului (4) al Directivei 1999/30, în special valorile limită pentru poluarea aerului ambiant reprezintă cerințe minime care sunt de aplicare generală în toate statele membre. Adoptarea unor reglementări mai severe este posibilă [26].

66. În plus, examinarea Directivei 1999/30 împreună cu Directiva 96/62 arată că criteriile respinse de Tribunal sunt absolut importante în aprecierea calității aerului ambiant.

67. Articolul 8 din Directiva 96/62 și anexa IV la această directivă prevăd în special informațiile pe care statele membre trebuie să le colecteze și să le comunice Comisiei în cazul unei depășiri a valorilor limită. Potrivit punctului 5 din această anexă, trebuie să se identifice originea poluării, în special principalele surse de emisie și poluarea importată din alte regiuni. Analiza situației, prevăzută la punctul 6 din aceeași anexă, trebuie să prezinte detalii cu privire la factorii răspunzători de excese, și menționează expres în această privință transportul, inclusiv transportul peste graniță, și formarea.

26 — A se vedea de asemenea Hotărârea din 15 noiembrie 2005, Comisia/Austria (C-320/03, Rec., p. I-9871, punctul 80).

68. Articolul 8 alineatul (6) din Directiva 96/62 subliniază în acest context, contrar punctului 92 din hotărârea atacată, că emisiile transfrontaliere de pulberi în suspensie reprezintă, astfel cum a arătat Regatul Țărilor de Jos, criteriul determinant, din perspectiva dreptului comunitar, în aprecierea calității aerului.

69. Contrar celor stabilite de Tribunal la punctul 115 din hotărârea atacată, nici intensitatea traficului rutier nu poate să nu fie luată în considerare. Chiar dacă traficul rutier nu este invocat în același mod ca și poluarea transfrontalieră, acesta constituie totuși o cauză care trebuie luată în considerare în cadrul articolului 8 din Directiva 96/62.

70. Potrivit primei liniuțe a anexei II la Directiva 96/62, gradul de expunere a segmentelor de populație este, în final, un factor care trebuie luat în considerare la stabilirea valorilor limită comunitare. Prin urmare, acest factor este totodată un criteriu adecvat pentru a determina importanța depășirii valorilor limită în anumite state membre. Având în vedere că densitatea demografică, intensitatea traficului rutier în numeroase zone din Țările de Jos și localizarea zonelor de locuințe de-a lungul infrastructurii rutiere sunt factori de o importanță decisivă în ceea ce privește expunerea segmentelor de populație, punctul 115 din hotărârea atacată cuprinde de asemenea o eroare de drept în măsura în care Tribunalul respinge acești factori pentru motivul că nu sunt menționați în Directiva 1999/30.

71. Astfel, Tribunalul, făcând trimitere la Directiva 1999/30, a refuzat în mod eronat, la punctele 92 și 115, să ia în considerare poluarea transfrontalieră, densitatea demografică, intensitatea traficului rutier în numeroase zone din Țările de Jos și localizarea zonelor de locuințe de-a lungul infrastructurii rutiere.

2. Cu privire la lipsa unei probleme specifice

72. În consecință, trebuie să analizăm cea de a doua argumentare a Tribunalului, care privește lipsa unei probleme specifice în Țările de Jos.

73. Tribunalul constată, pe de o parte, la punctul 63 din hotărârea atacată, că „prin urmare, nu este specifică în sensul articolului 95 alineatul (5) CE orice problemă care apare în condiții în general asemănătoare în ansamblul statelor membre și se pretează, în consecință, la soluții armonizate la nivel comunitar”.

74. De asemenea, Tribunalul este de acord cu guvernul olandez, la punctul 65 din hotărârea atacată, că „pentru ca o problemă să fie

specifică unui stat membru în sensul dispoziției pertinente, nu este necesar ca aceasta să rezulte dintr-un risc de mediu existent numai pe teritoriul acestui stat".

75. Prin recursul formulat, Regatul Țărilor de Jos critică însă faptul că, pentru recunoașterea existenței unei probleme specifice, Tribunalul a cerut, la punctele 53 și 106 din hotărârea atacată, în contradicție cu precizările menționate anterior, existența unor diferențe în raport cu alte state membre. Potrivit recurentului, Tribunalul a respins fiecare argument în favoarea existenței unei probleme specifice invocând, de fiecare dată, faptul că situația este asemănătoare în alte state membre.

76. Potrivit punctului 53 din hotărârea atacată, autorizarea măsurilor guvernului olandez presupune ca depășirile valorilor limită constatate pe teritoriul olandez să se distingă „în mod sensibil de cele relevate în alte state membre". Potrivit punctului 106, statul membru avut în vedere trebuie să demonstreze că se află în fața unei probleme specifice „care l-ar diferenția de alte state membre". Prin urmare, la aceste puncte, Tribunalul solicită tocmai condiția existenței unei diferențe în raport cu *toate* celelalte state membre.

77. În consecință, punctele 63 și 65 din hotărârea atacată, pe de o parte, și punctele 53 și 106 din aceeași hotărâre, pe de altă parte, sunt în contradicție. În pofida acestei contradicții, rezultă totuși cu claritate că Tribunalul a întemeiat hotărârea atacată numai pe considerațiile prezentate la punctele 53 și 106, potrivit cărora Regatul Țărilor de Jos nu a dovedit nicio diferență în raport cu toate celelalte state membre. Într-adevăr, Tribunalul nu analizează dacă numărul statelor membre confruntate cu probleme asemănătoare este prea mare pentru a recunoaște o problemă specifică a Țărilor de Jos. Tribunalul se limitează, dimpotrivă, să menționeze exemple de state membre afectate în mod asemănător.

78. Ultima apreciere a Tribunalului reprezintă, într-adevăr, o eroare de drept. Potrivit Hotărârii Land Oberösterreich și Austria/Comisia, problema specifică în sensul articolului 95 alineatul (5) CE nu este limitată la „probleme unice" [27]. Dimpotrivă, în cauza Land Oberösterreich și Austria/Comisia, Tribunalul și Comisia au interpretat în mod corect termenul „specific", în sensul de „special" [28].

79. Rezultă că nici constatările Tribunalului cu privire la o comparație a statelor membre nu sunt adecvate pentru a susține hotărârea atacată.

27 — Citată la nota de subsol 8, punctul 65.
28 — Citată la nota de subsol 8, punctul 66 și următoarele.

C — *Cu privire la posibilitatea unei alte motivări a hotărârii atacate*

80. Este adevărat că hotărârea atacată cuprinde erori de drept, însă, cu toate acestea, recursul ar trebui să fie respins dacă dispozitivul hotărârii s-ar dovedi corect din alte motive de drept [29]. În consecință, trebuie analizat dacă este corectă constatarea Comisiei în sensul că în Țările de Jos nu există o problemă specifică în înțelesul Hotărârii Land Oberösterreich, citată anterior, și anume o problemă care nu este de natură specială, ci de natură generală.

81. Problema Țărilor de Jos constă în faptul că procentul de PM_{10} în aerul ambiant depășește valorile limită din Directiva 96/62 coroborată cu Directiva 1999/30.

82. Sprijinindu-se pe jurisprudența existentă până în acest moment, Tribunalul și Comisia analizează aspectul dacă această problemă este specifică prin compararea situației din diferite state membre. În prezenta cauză însă, conflictul de obiective între prevederile de drept comunitar reprezintă deja o problemă specifică (a se vedea punctul 1 de mai jos). Prin urmare, motivarea unei probleme specifice se analizează de asemenea numai în mod subsidiar printr-o comparație cu alte state membre (a se vedea punctul 2 de mai jos).

1. Cu privire la motivarea unei probleme specifice printr-un conflict de obiective între normele de drept comunitar

83. În prezenta cauză, problema pe care Țările de Jos vor să o contracareze printr-o derogare de la Directiva 98/69 constă în cerințele *altor* dispoziții de drept comunitar: aerul ambiant în Țările de Jos nu atinge calitatea prevăzută de Directiva 96/62 în coroborare cu Directiva 1999/30.

84. Această situație poate *într-adevăr* să nu fie specială și poate de asemenea să privească și alte state membre. Cu toate acestea, dispozițiile comunitare privind calitatea aerului descriu calitatea pe care aerul ambiant ar trebui să o aibă în întreaga Comunitate. Încălcarea acestor standarde de calitate nu poate fi considerată, prin urmare, ca fiind „obișnuită" din punct de vedere *juridic*, întrucât prescripția normativă este respectarea dreptului comunitar, iar nu încălcarea acestuia. În consecință, încălcarea normelor trebuie considerată ca fiind specifică în sensul articolului 95 alineatul (5) CE.

29 — A se vedea trimiterile efectuate la nota de subsol 10.

2. Cu privire la comparația cu alte state membre

85. Pentru cazul în care Curtea nu urmează sau nu își însușește opinia noastră, pentru motivul că părțile nu și-au prezentat observațiile până în prezent cu privire la acest aspect, vom analiza în cele ce urmează, pe baza unei comparații cu alte state membre, dacă în Țările de Jos există o problemă specifică.

86. În ceea ce privește nivelul controlului jurisdicțional, Comisiei trebuie să i se recunoască – astfel cum am menționat – o largă putere de apreciere, în măsura în care o comparație între situația din diferite state membre necesită evaluări tehnice complexe. În schimb, Comisia trebuie să examineze, atent și imparțial, toate aspectele relevante ale cauzei și trebuie să își motiveze deciziile în suficientă măsură. Controlul instanței comunitare se extinde, prin urmare, și la aspectul dacă elementele de probă luate în considerare în decizie reprezintă totalitatea datelor relevante care trebuiau luate în considerare la aprecierea unei situații complexe și dacă datele respective sunt de natură să susțină concluziile la care s-a ajuns pe baza acestora [30].

87. În plus, trebuie amintit că sarcina probei existenței unei probleme specifice revine statului membru care a introdus cererea, respectiv, în speță, Țările de Jos [31]. Prin urmare, Comisia nu trebuie să facă dovada faptului că nu există o problemă specifică. Totuși, în cazul în care aceasta nu recunoaște existența unei probleme specifice, este obligată să expună în mod detaliat de ce respinge argumentele relevante ale statului membru.

88. Astfel cum s-a constatat deja, este necesar să se ia în considerare, contrar hotărârii atacate, poluarea transfrontalieră, densitatea demografică, intensitatea traficului rutier în numeroase zone din Țările de Jos și localizarea zonelor de locuințe de-a lungul infrastructurii rutiere, precum și raportul cu privire la calitatea aerului în anul 2004.

89. Comisia se sprijină, la punctele 41-43 din decizia în litigiu, în principal pe două argumente. În primul rând, aceasta afirmă că în Țările de Jos, în general, concentrația de pulberi în suspensie nu este mai mare decât în șapte alte state membre. În doilea rând, Comisia consideră că este îndoielnică existența unei probleme din punctul de vedere al

30 — A se vedea punctul 38 și următoarele de mai sus.

31 — A se vedea punctul 17 și următoarele de mai sus.

Directivei 98/69, întrucât concentrația importantă de pulberi în suspensie din Țările de Jos nu își are cauzele în emisiile vehiculelor înmatriculate în această țară.

în Țările de Jos există o problemă specifică. Aspectul dacă aceste probleme eventuale justifică măsuri în ceea ce privește vehiculele cu motor diesel este lipsită de relevanță pentru examinarea existenței unei probleme specifice. Aceasta ar trebui examinată mai degrabă în cadrul analizei ulterioare în temeiul articolului 95 alineatul (6) CE.

90. Primul argument ar putea fi convingător, în principiu, dacă s-ar presupune – contrar punctului de vedere exprimat aici – că depășirile valorilor limită comunitare nu constituie ca atare, având în vedere împrejurările din speță, o problemă specifică. Totuși, acest argument nu poate fi reținut în speță pentru simplul motiv că nu a fost analizată, de către Comisie, concentrația de pulberi în suspensie, astfel cum rezultă din raportul Țărilor de Jos pentru anul 2004.

93. În ceea ce privește alte argumente relevante ale Țărilor de Jos, Comisia recunoaște, la punctul 40 din decizia în litigiu, că o parte considerabilă a pulberilor în suspensie care afectează Țările de Jos este transportată peste graniță. Comisia subliniază însă că această parte nu este mai mare decât în celelalte state Benelux.

91. Al doilea argument al Comisiei, și anume lipsa unei probleme specifice în ceea ce privește vehiculele cu motor diesel, permite contestarea unei părți a argumentării guvernului olandez cuprinse în cererea de derogare. Astfel cum Regatul Țărilor de Jos a admis între timp, în această țară sunt înmatriculate mai puține vehicule cu motor diesel decât în cele mai multe dintre celelalte state membre.

94. Totuși, acest argument nu ne convinge, deoarece problema specifică nu trebuie să fie de natură exclusivă. Faptul că țările Benelux suportă în mod special efectele poluării transfrontaliere cu pulberi în suspensie, din cauza situării lor centrale și a suprafeței reduse, reprezintă o problemă care le este proprie și care poate fi recunoscută în orice caz ca fiind specifică.

92. Aceasta nu exclude totuși faptul că, în ceea ce privește celelalte puncte menționate,

95. Tot la punctul 40 din decizia în litigiu, Comisia confirmă importanta influență indirectă a portului Rotterdam asupra concentrației de pulberi în suspensie, fără a preciza însă de ce aceasta nu constituie o problemă specifică.

96. La punctele 34-36 din decizia în litigiu, Comisia menționează de asemenea densitatea demografică, intensitatea traficului rutier în numeroase zone din Țările de Jos și localizarea zonelor de locuințe de-a lungul infrastructurii rutiere. Deși Comisia nu se pronunță asupra problemei dacă aceasta poate motiva existența unei probleme specifice, există cel puțin afirmații în acest sens în raportul experților Comisiei, la care se face trimitere. Potrivit acestui raport, situația Țărilor de Jos este comparabilă în această privință cu situația celorlalte țări Benelux, a centrului Regatului Unit și a vestului Germaniei.

97. Aceste constatări nu sunt însă suficiente, întrucât nu a fost tranșat aspectul dacă această parte a Comunității, relativ limitată din punct de vedere teritorial, nu are, în realitate, suficiente particularități pentru a fi afectată de o problemă specifică.

98. Prin urmare, prin refuzul de a recunoaște existența unei probleme specifice în Țările de Jos, Comisia nu a apreciat sau a apreciat insuficient unele caracteristici fundamentale ale Țărilor de Jos. În consecință, constatările acesteia cu privire la lipsa unei probleme specifice în Țările de Jos nu pot motiva decizia în litigiu.

3. Concluzie intermediară

99. Hotărârea atacată nu poate fi menținută, așadar, în temeiul altei motivări. În prezenta cauză, încălcarea Directivei 96/62 coroborată cu Directiva 1999/30 este suficientă, ca atare, pentru a justifica recunoașterea unei probleme specifice în Țările de Jos. Cu toate acestea, examinarea subsidiară a comparației dintre statele membre conduce de asemenea la această concluzie, deoarece Comisia nu a apreciat suficient argumentele relevante ale Țărilor de Jos.

D — *Cu privire la soluționarea recursului*

100. Potrivit articolului 61 primul paragraf a doua teză din Statutul Curții, în cazul anulării hotărârii atacate, Curtea poate să soluționeze ea însăși în mod definitiv litigiul, atunci când acesta este în stare de judecată. Altfel, Curtea trimite cauza Tribunalului pentru a se pronunța asupra acesteia.

101. Analiza efectuată până aici nu permite încă să se hotărască asupra acțiunii Țărilor de Jos introduse împotriva deciziei în litigiu a Comisiei. Această decizie nu se întemeiază numai pe refuzul recunoașterii existenței unei probleme specifice în Țările de Jos. Comisia s-a sprijinit, în plus, pe o a doua motivare, care, de asemenea, a fost atacată de Regatul Țărilor de Jos, și anume pe aceea că măsura guvernului olandez nu este compatibilă cu articolul 95 alineatul (6) CE.

102. Or, această problemă nu a făcut obiectul niciunei aprecieri din partea Tribunalului și nici nu a fost invocată în cursul procedurii în fața Curții. Prin urmare, există îndoieli serioase în ceea ce privește aspectul dacă litigiul este în stare de judecată.

103. S-ar putea numai să se pună întrebarea dacă decizia în litigiu trebuie anulată pentru simplul motiv că, la analizarea sa potrivit articolului 95 alineatul (6) CE, Comisia a omis de asemenea să ia în considerare raportul guvernului olandez cu privire la calitatea aerului în anul 2004. Totuși, o hotărâre cu privire la această problemă ar presupune ascultarea părților. Or, având în vedere că acest lucru nu a fost realizat până în prezent în procedura în fața Curții, aceasta nu poate hotărî asupra cauzei în ansamblul său.

104. În consecință, cauza trebuie trimisă Tribunalului pentru a se pronunța asupra acesteia.

VI — Cu privire la cheltuielile de judecată

105. În măsura în care Curtea trimite cauza la Tribunal spre rejudecare, potrivit articolului 122 din Regulamentul de procedură, nu este necesară pronunțarea cu privire la cheltuielile de judecată, întrucât cererea privind cheltuielile de judecată se soluționează prin hotărârea definitivă.

VII — Concluzie

106. Prin urmare, propunem Curții să se pronunțe după cum urmează:

„1. Anulează Hotărârea Tribunalului din 27 iunie 2007, Țările de Jos/Comisia (T-182/06, Rep., p. II-1983).

2. Trimite cauza spre rejudecare Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene.

3. Cererea privind cheltuielile de judecată se soluționează odată cu fondul.”